

Univerzita Palackého
v Olomouci

Genius loci...

B. OBLAST VZDĚLÁVÁNÍ

SOCIÁLNÍ PRÁCE

I. Rozsah a struktura vzdělávací činnosti v oblasti vzdělávání Sociální práce

Tato oblast vzdělávání je realizována na Cyrilometodějské teologické fakultě (CMTF) na Katedře křesťanské sociální práce a na Filozofické fakultě (FF) na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. CMTF realizuje prezenční a kombinovanou formu studia v bakalářském i navazujícím magisterském programu. FF nabízí bakalářský program v kombinované formě. Akademičtí pracovníci jednotlivých fakult se vzájemně nepodílejí na realizaci příslušné oblasti vzdělávání na „nedomovské“ fakultě. Mezikatederní a mezifakultní spolupráce probíhá výhradně prostřednictvím nabídky variability studijních oborů nabízející absolventům rozsáhlé možnosti studia i budoucího profesního uplatnění.

Bakalářské studijní programy

Studijní program *Mezinárodní sociální a humanitární práce* je jako jednooborové prezenční studium realizován na CMTF ve spolupráci s CARITAS – Vyšší odbornou školou sociální Olomouc na základě smlouvy o spolupráci. Jedná se o obor jedinečný nejen v ČR, ale ve střední Evropě. Jeho cílem je komplexně připravit absolventy na práci sociálních a humanitárních pracovníků jak v organizacích působících na území ČR (např. pomoc v případě povodní nebo práce s imigranty a etnickými menšinami), tak i v organizacích poskytujících humanitární a následnou pomoc v zahraničí. Absolventi jsou připraveni pro práci ve všech typech organizací a zřizovatelů působících v této oblasti. Jsou vybaveni teoretickými a praktickými znalostmi a kompetencemi, vč. zvládnutí zátěže, pro výkon těchto náročných profesí. Absolventi ovládají znalosti jednotlivých disciplín souvisejících se sociální a humanitární prací, zejména zahrnutých v minimálním standardu vzdělávání v sociální práci a standardů NOHA (Network on Humanitarian Assistance), mají praktické zkušenosti ověřené a supervidované v praxi realizované v ČR a zejména v zahraničí. Specifickým rozšířením studia je zaměření na křesťanské pojetí člověka a společnosti a na využívání potenciálu religiozity u klientů i pracovníků. Absolventi jsou dlouhodobě v praxi sociálních služeb žádáni. Absolventi jsou rovněž připraveni pro navazující magisterské studium.

Studijní program *Charitativní a sociální práce* je jako jednooborové prezenční i kombinované studium realizován na CMTF ve spolupráci s CARITAS – Vyšší odbornou školou sociální Olomouc na základě smlouvy o spolupráci. Obor je zaměřen na přípravu kvalifikovaného, všeobecně a odborně vzdělaného pracovníka schopného

samostatně působit v širokém spektru sociální práce, se zvláštním důrazem na sociální služby, na specifika církevní sociální práce, křesťanské pojetí člověka i společnosti a na využívání potenciálu religiozity u klientů i pracovníků. Znalosti a dovednosti získané propojením teorie a promyšleným systémem praxí v ČR i v zahraničí absolvent umí uplatnit v bio-psycho-sociálně-spirituální oblasti. Student si sám volí podobu své profílance v oblasti teologických nebo ekonomických a manažerských kompetencí vzhledem ke svým osobním východiskům, zájmům a budoucímu uplatnění. Absolventi jsou připraveni pro praxi, nebo pro navazující magisterské studium.

Spolupráce CMTF s CARITAS – Vyšší odbornou školou sociální Olomouc na základě smlouvy o spolupráci trvá od roku 2009. Jedinečné formální propojení spolupráce dvou vzdělávacích institucí umožňuje studentům získávat kvalitní teoretické poznatky a současně rozvíjet dovednosti potřebné pro praxi. Absolventi bakalářského programu CMTF prezenční formy jsou již v posledním ročníku studia oslovováni zaměstnavateli. Uplatnitelnost absolventů v praxi sociální práce je vysoká. Ze strany zaměstnavatelů jsou absolventi vyhledáváni a upřednostňováni vzhledem k úrovni jejich kompetencí a identifikace s profesí sociálního pracovníka.

Studijní program *Sociální práce* je realizován na FF od roku 1997, má povahu jednooborového studia v kombinované formě. Studium je projektováno a realizováno na základě požadavků praxe sociální práce. Je zaměřeno na disciplíny, ze kterých sociální práce vychází, zejména v jejich praktickém rámci, na posílení vazeb mezi těmito disciplínami s cílem dosáhnout dobré orientace absolventů v množství různých multidisciplinárně podmíněných problémů klientů. Absolvent je vybaven základními teoretickými znalostmi v humanitních oborech a zejména teoretickými znalostmi a praktickými dovednostmi z aplikovaných disciplín těchto oborů, jejichž zvládnutí má bezprostřední vliv na kvalitu výkonu sociální práce. Důraz je v průběhu studia kladen i na schopnost absolventa pokračovat v sebevzdělávání, rozvíjení odborných kompetencí. Studium naplňuje Minimální standardy vzdělávání v sociální práci, a tedy svým obsahem odpovídá požadavkům kladeným na odbornou způsobilost sociálního pracovníka v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů. Studenti mají k dispozici e-learningový systém, kde mohou pracovat se studijními materiály, které jsou přizpůsobené distanční a kombinované formě studia pro každou disciplínu, která je realizována (byť i jen částečně) formou přednášek. O studijní obor je tradičně značný zájem

ze strany uchazečů, obor je provázán s tvůrčí činností pracoviště, která se zaměřuje zejména k sociální práci se specifickými cílovými skupinami. Většina studujících pracuje v oboru sociální práce nebo v sociálních službách, obor tak má dobré sepětí s aktuální situací v oboru, s praxí. Absolventi nacházejí bez potíží uplatnění na trhu práce, zejména na pracovních pozicích veřejné správy, samosprávy a nestátních neziskových organizací v oblasti výkonu sociální práce a sociálních služeb. V případě jejich zájmu jsou dostatečně připraveni pro pokračování v dalších formách a stupních studia.

Navazující magisterské studijní programy

Studijní program *Charitativní a sociální práce* realizovaný jako jednooborové studium v prezenční i kombinované formě na CMTF je určen převážně absolventům bakalářského studia stejnojmenného studijního oboru a oboru *Mezinárodní sociální a humanitární práce*. Stále častěji se hlásí uchazeči i z jiných univerzit, kde absolvovali bakalářské studium sociální práce, nebo sociální pedagogiky. V rámci studia jsou nabízeny dvě specializace: sociální práce s rodinou a řízení v sociálních službách. Absolvent navazujícího studia je připraven, aby rozvíjel vizi solidární a humánní společnosti ve výzkumu i v praxi sociální práce nejen na lokální, národní, ale i v zahraničí a na mezinárodní úrovni. Absolventi se mohou uplatnit všude tam, kde se realizují intervenční či preventivní programy sociální práce, a to zejména v oblasti řízení sociálních služeb. Dále mohou nalézt uplatnění v celém sektoru sociálních služeb a sociální politiky. Oproti bakalářské úrovni klade studium na magisterské úrovni větší důraz na sociální práci na mezinárodní a na makro úrovni, na práci s komunitami a rozvíjí manažerské dovednosti studentů. Díky několika týdenní zahraniční praxi získávají absolventi – hlavně humanitární specializace – (další) zkušenost s prací v kulturně odlišném prostředí. Především studentům v humanitární specializaci je nabízená až třetina předmětů v anglickém jazyce a díky široké síti kontaktů je výuka obohacena vstupy mnoha odborníků z praxe – i zahraničních. Studenti v kombinovaném studiu využívají e-learningové prostředí systému EDIS.

Profil absolventa

Profil absolventů uskutečňovaných studijních programů je plném rozsahu v souladu s rámcovým profilem absolventů uvedeným v nařízení vlády č. 275/2016 Sb. Profily absolventů respektují i Minimální standard vzdělávání v sociální práci ASVSP. Vzhledem k profilaci CMTF je pak unikátním doplněním profilů absolventů fakulty příprava pro sociální práci realizovanou v církevních organizacích, zaměřená na křesťanské pojetí člověka a společnosti. Studium na FF je potom zaměřeno sekulárně. V případě humanitárních studií, jak na bakalářské, tak na magisterské úrovni je profil absolventa formován i díky inspiraci mezinárodním programem Network on Humanitarian Assistance. Dále, vzhledem k aktivní účasti katedry křesťanské sociální práce CMTF na unikátních mezinárodních projektech zaměřených na vzdělávání v humanitární oblasti a v oblasti sociální práce (Tuning, EUPRHA, EUHAP, IWB), je profil absolventa – hlavně na magisterské úrovni - obohacen o znalosti a dovednosti zahrnuté v mezinárodních vzdělávacích rámcích.

Pokrytí základních tematických okruhů příslušejících k oblasti vzdělávání *Sociální práce*

V rámci bakalářských studijních programů jsou pokryty všechny základní tematické okruhy podle nařízení vlády č. 275/2016 Sb., příslušející k této oblasti vzdělávání. V rámci navazujících magisterských programů je pokryto 9, tj. 75 % tematických okruhů, a to:

- Teorie a metody sociální práce;
- Metody a techniky sociálního výzkumu;
- Sociologické teorie;
- Psychologické teorie;
- Právní teorie a praxe;
- Sociální politika;
- Ohrožené skupiny a rizikové chování;
- Menšinové skupiny;
- Odborné praxe a supervize.

Záměry do budoucna

Další rozvoj vzdělávací činnosti na CMTF bude zaměřen na prohloubení spolupráce s praxí využívání moderních vzdělávacích metod, zvýšení občanské participace studentů jako součástí formování identity sociálního a humanitárního pracovníka (dobrovolnictví, vyučovací koncepce Service Learning). Důraz bude kladen na internacionalizaci a podporu aplikačního výzkumu se zapojením studentů a odborníků z praxe. Nadále budeme podporovat zahraniční a tuzemské praxe studentů.

Díky posílení týmu oddělení humanitárních studií a výsledkům řady projektů by se humanitární specializace měla opět stát samostatným studijním programem, který bude nově nabízen i v anglickém jazyce. V přípravě a následné realizaci se ještě více promítne už dnes existující mezifakultní spolupráce (zejména s FZV, PřF a FF). Větší důraz v humanitárním studiu bude kladen na otázky spojené s prací v konfliktech a postkonfliktních situacích.

Dále bude rozvíjena úspěšná Letní škola humanitární pomoci, nyní také s využitím zkušeností i kontaktů dr. Selmy Porobić.

K silným stránkám vzdělávání na CMTF patří tradice (již 12 let realizuje bakalářský a 7 let navazující magisterský studijní program) a rozvinutá síť partnerů v ČR a v zahraničí. Na úrovni bakalářských programů je silnou stránkou jedinečná spolupráce s CARITAS VOŠ sociální (založena před 20 lety). Katedra křesťanské sociální práce je v posledních letech nositelem významných inovací ve vzdělávání v sociální práci, ale i v univerzitním prostředí. Je iniciátorem a odborným garantem nově vznikajícího systému institucionální podpory dobrovolnictví na UP. S podporou projektu CMTF CZ.02.3.61/0.0/0.0/15_007/0000185 „Příprava romských dětí ze sociálně marginalizovaných skupin z Olomouckého kraje a okolí na vzdělávání pomocí dobrovolnictví a se zohledněním spirituálních potřeb“ a vedení UP již iniciovala vznik v regionu V4 výjimečného Dobrovolnického centra UP. Druhou zásadní inovací je zavádění vyučovací koncepce Service Learning („učení službou“). Jde o rozšířenou vyučovací koncepci v mnohých zemích světa v oblasti vysokoškolského vzdělávání sociálních pracovníků, která ale není v ČR doposud neuplatňována. Service Learning se odprošťuje od tradičního vzdělávání v posluchárnách a přináší jej do skutečného života, kde podporuje integraci studentů a pedagogů s reálnými členy komunit za účelem naplnění jejich priorit a vizí. V rámci vzájemné participace všech dochází nejen k akademickému růstu u studentů, ale také osobnostnímu růstu všech na

základě hodnot jako jsou rovnost, solidarita, udržitelnost, spolupráce atd. Tato vyučovací koncepce klade důraz na reflexi, kontext, reciprocitu a zplnomocnění.

Jinou silnou stránkou je aktivní participace v mezinárodních projektech, díky čemu je Katedra křesťanské sociální práce CMTF schopna zprostředkovat nejaktuálnější znalosti a výsledky výzkumů v tomto oboru.

Katedra křesťanské sociální práce CMTF je řádným členem Asociace vzdělavatelů v sociální práci. Vedoucí katedry je předsedkyně Výkonné rady ASVSP, čím došlo k výrazně aktivnějšímu přístupu katedry k ovlivňování směřování této asociace (která sdružuje téměř všechny vzdělavatele v sociální práci na úrovni VOŠ sociálních a vysokých škol). Současně je díky tomuto personálnímu přepojení katedra více propojena s aktivitami a partnery ASVSP.

Výjimečné je složení pedagogického sboru katedry a to nejenom z hlediska oborového zaměření (sociální práce, psychologie, sociologie, politologie, teologie, pedagogika, speciální pedagogika, mezinárodní studia, rozvojová pomoc), ale z hlediska státní příslušnosti. Tři členové katedry jsou akademickými pracovníky s cizím státním občanstvím. Uváděné personální složení usnadňuje interdisciplinární a kolaborativní přístup, rozvoj a prohlubování mezinárodní spolupráce jak ve výzkumu, tak ve vzdělávání.

Díky těmto atributům je CMTF lídrem ve vzdělávání sociálních pracovníků v Olomouci a Olomouckého kraji.

Na FF je do budoucna plánováno navazující magisterské studium zaměřené na management sociální práce a sociálních služeb, kde v plánované výuce bude využito zejména zkušeností a potenciálu členů Katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie, kteří se věnují problematice managementu a neučitelské pedagogiky, dále také kolegů z Katedry aplikované ekonomie. Dále se vzhledem k profilu katedry nabízí možnost vzdělávat v navazujícím stupni studia vzdělavatele (budoucích i stávajících) sociálních pracovníků. Do realizace této oblasti vzdělávání na FF je plánováno zařadit také tematický okruh Pedagogika a speciální pedagogika, který zde dosud chybí.

Mezi silné stránky FF v rámci této oblasti vzdělávání patří tradičně pro uchazeče atraktivní obor s dobrou pověstí mezi profesionály v oboru sociální práce. Propracovaný e-learningový systém, který nabízí studijní opory přizpůsobené kombinovanému a distančnímu studiu ve všech disciplínách, která zahrnují (byť jen

částečně) přednáškovou činností. Zabezpečení výuky prostřednictvím spolupráce napříč vyučujícími všech oborů Katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie. Dobré sepětí s praxí sociální práce prostřednictvím tvůrčí činnosti vyučujících a kontaktu se studenty a absolventy, kteří v praxi sociální práce působí. V neposlední řadě je velmi pozitivně hodnocena skutečnost řádného členství KSA FF v Asociaci vzdělavatelů v sociální práci, a to prakticky od jejího založení, prostřednictvím tohoto zapojení jsou udržovány studijní plány v souladu s novými trendy v teorii a praxi sociální práce. Naopak mezi slabé stránky zde patří realizace pouze kombinované formy studia v bakalářském stupni a chybějící naplnění jednoho z tematických okruhů stanovených nařízením vlády č. 275/2016 Sb., což se však odráží v již zmíněné budoucí strategii rozvoje studia na FF.

II. Zajištění podmínek pro uskutečňování vzdělávací činnosti v oblasti vzdělávání Sociální práce

Tvůrčí činnost

Vědeckobadatelský profil Katedry křesťanské sociální práce CMTF navazuje na řadu univerzitních pracovišť, která rozvíjejí celostní a hodnotově ukotvenou sociální práci nebo humanitární pomoc a díky svému teologickému zázemí také na řadu pracovišť, která na evropských katolických i evangelických teologických fakultách (Freiburg, Passau, Heidelberg, Murcia, Lahti, Uppsala aj.) rozvíjejí uvedené zadání v rámci oborů Caritaswissenschaft nebo Diakoniewissenschaft.

Ve shodě s touto evropskou sítí chápe také olomoucké pracoviště CMTF své bádání jako teologickokritickou reflexi charitních a diakonických aktivit církví a jejich institucí, ale rovněž sociální práce a sociálních služeb necírkevních subjektů. Výzkum je zaměřen na identifikaci zdrojů, které poskytuje křesťanská duchovní tradice pro zvládání různorodých situací utrpení a pro účinnou změnu těchto situací jak z hlediska „trpících“ (jednotlivců, rodin, skupin, komunit), tak i z hlediska pomáhajících (dobrovolníků, profesionálů, organizací).

Zásadní vliv na formování a výsledky tvůrčí činnosti katedry křesťanské sociální práce CMTF měl prof. Heinrich Pompey, který byl akademickým pracovníkem a garantem studijních programů 10 let (2006-2016). V daném období se katedra výrazně angažovala v reflexi papežské encykliky *Deus caritas est* vzhledem k aktuálním problémům sociálně charitního díla církve. V úzké spolupráci s Papežskou radou COR UNUM katedra vyvíjela následující výzkumné aktivity:

- Interdisciplinární kolokvium o encyklice Deus Caritas Est. Vnitrořadovní kolokvium pořádané Katedrou křesťanské sociální práce CMTF UP, Olomouc, 4.5.2006, 8 referentů. Příspěvky publikované v časopise Teologické texty.
- Mezinárodní Workshop Caritas-Idee und Wertorientierung in Transformations-gesellschaften 22.- 24. února 2007 v Olomouci, CMTF UP, 15 účastníků z 5 zemí.
- Mezinárodní konference Deus Caritas est – Církev jako společenství lásky ve službě trpícímu člověku: Charitní idea a hodnotová orientace v zemích transformace. 17.-19. května 2007 v Olomouci, Arcibiskupský palác, 81 účastníků z 8 zemí, za účasti Ministra práce a sociálních věcí a prezidenta Papežské rady Cor Unum. Výstupem posledně jmenované konference je sborník POMPEY, H.; DOLEŽEL, J. Mezinárodní konference Deus Caritas est. Církev jako společenství lásky ve službě trpícímu člověku. Dokumentace a zhodnocení. Olomouc: b.n. 2007.
- Významným badatelským počinem v oblasti analýzy zmíněné encykliky je monografie vedoucího katedry POMPEY, H. Zur Neuprofilierung der caritativen Diakonie der Kirche. Die Encyklika ‚Deus caritas est‘-Kommentar und Auswertung. Würzburg: Echter, 2007. Publikace oceněna Cenou rektora UP.
- Krátkou reflexi obsahu encykliky podali pracovníci katedry zde: POMPEY, H., DOLEŽEL, J. Impulzy pro sociální práci církve – encyklika DEUS CARITAS EST. Studia theologica, podzim 2006, roč. VIII, č. 3, s. 53-61.
- Reflexi výzev téže encykliky pro českou charitní scénu představil jeden z pracovníků katedry zde: DOLEŽEL, J. Církevní sociální práce na pozadí encykliky „Deus caritas est“. Olomouc: VUP, 2012.

Svou vizi specifické charitní teologie představili pracovníci katedry spolu se sekretářem Papežské rady COR UNUM v podobě e-knihy zde: POMPEY, H., GEHRIG, R., DOLEŽEL, J., DAL TOSO, G. *Church Caritas Ministry in the Perspective of Caritas-Theology and Catholic Social Teaching*. Olomouc: University Press, 2015, DOI: 10.5507/cmtf.15.24446134.

Pro budoucnost charitní práce nenahraditelné téma dobrovolnictví rozvíjí katedra na mnoha politických i akademických úrovních (např. zřízením Centra dobrovolnictví Univerzity Palackého). Výsledky první vlny výzkumů jsou shrnuty zde:

- MATULAYOVÁ, T. a kol. (2016) *Motivace k dobrovolnictví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. K publikování jsou připraveny výsledky 2. vlny výzkumu zaměřené na měření angažovanosti občanů města Olomouce ve formálním dobrovolnictví 1278 respondentů a dobrovolnictví v systému sociálních služeb města Olomouce. O výsledky obou výzkumů projevil zájem Magistrát města Olomouce, se kterým dále katedra připravuje jejich využití pro tvorbu strategických dokumentů v oblasti politiky dobrovolnictví.
- Teologická linie motivací k dobrovolnictví je představena zde: DOLEŽEL, J. Vzorce motivace dobrovolnictví v historické perspektive. In MATULAYOVÁ, T. a kol. (2016) *Motivace k dobrovolnictví*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, s. 75-93.

Cílem katedry křesťanské sociální práce není pouze kriticky reflektovat sociální a humanitární práci církve/církví, ale rovněž podporovat hodnotově založenou a spirituálně citlivou praxi/výzkum/výuku mimocírkevní sociální i humanitární práce. Do tohoto rámce spadá obsahová příprava 4. čísla časopisu *Sociální práce/Sociální práca* (2008), věnovaného duchovní dimenzi sociální práce.

Praktické výzvy planoucí z konceptu spirituální citlivosti pro charitní služby byly nedávno představeny zde: DOLEŽEL, J. Spirituální citlivost charitních služeb: Proč a jak pracovat se spirituální dimenzí životní situace klientů. *Caritas et Veritas*, 2017(1), 32-49.

Mgr. Leoš Zatloukal, Ph.D. et Ph.D., člen katedry křesťanské sociální práce se dlouhodobě věnuje výzkumu v takových tématech jako je supervize, koučování, krátká terapie, systemický přístup. Spolupracuje v rámci CMTF na výzkumu GAČR *Spiritualita a zdraví u adolescentů a dospělých v ČR* (od roku 2015). Je autorem několika monografií:

- ZATLOUKAL, L., VÍTEK, P. *Koučování zaměřené na řešení: 50 klíčů pro společné otevírání nových možností*. Praha: Portál, 2016.
- ZATLOUKAL, L., VÍTEK, P. *Reteaming – koučování zaměřené na řešení v praxi*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2014.
- ZATLOUKAL, L. *Komunikace v rodinách z hlediska vybraných přístupů v poradenství a terapii*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2013.
- ZATLOUKAL, L. *Plánování rozvoje sociálních služeb metodou komunitního plánování*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2008.

Pro rozvoj tvůrčí činnosti je důležitá spolupráce s Centre of Migration Research ve Varšavě a s Polskou akademií věd. Výsledkem jsou mimo jiné i publikace z oblasti politiky migrační kontroly (Zogata Kusz 2013) a prevence kriminality cizinců (Zogata Kusz 2017).

Selma Porobič, Ph.D. je výzkumnice a vysokoškolská pedagožka s 15 letou zkušeností v humanitárním a univerzitním sektoru v zahraničí, zakládající ředitelka centra UNHCR pro výzkum nucené migrace CESI, manažerka výzkumu a humanitární pomoci v Foundation for Women's Empowerment BiH, autorka četných odborných publikací a vedoucí mnoha výzkumných projektů. Mgr. Karla Koutková, Ph.D. je výzkumnice a vysokoškolská pedagožka, která se již své texty publikovala v knihách vydávaných v prestižních nakladatelstvích (Palgrave, Routledge).

V oblasti tvůrčí činnosti KKS CMTF je potřeba připomenout i skutečnost, že vedoucí katedry doc. Matulayová, Ph.D. je již od roku 2011 členkou redakční rady časopisu Sociální práce/Sociálna práca. Jde o zcela unikátní odborný časopis, kterého vydavatelem je Asociace vzdělavatelů v sociální práci. Doc. Matulayová byla již třikrát editorkou monotematických čísel tohoto časopisu (Dobrovolnictví a sociální práce 4/2011, Školská sociálna práca 2/2013, Sociální práce a násilí na ženách 6/2016). Další člen katedry PhDr. Mgr. Novosád, Ph.D. je rovněž členem redakční rady a byl editorem čísla 5/2016 Sociální práce a sociální podnikání.

Tvůrčí činnost rozvíjenou v oblasti vzdělávání sociální práce, tak jak je realizovaná na Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie FF, charakterizují tři okolnosti. Za prvé jde o úzkou provázanost s praxí, což je dáno tím, že výuka probíhá v kombinované formě a na bakalářské úrovni. Druhým rysem je interdisciplinarita, která vyplývá z povahy dané oblasti vzdělávání (zahrnuje aspekty filozofické a etické, sociologické, psychologické, pedagogické a další – viz základní tematické okruhy a rámcový profil absolventa dle nařízení vlády č. 275/2016 Sb.). Třetím, obecným rysem je fakt, že se jedná o studijní program profesního vzdělávání. Všechny tyto aspekty se v případě KSA opírají o úzkou spolupráci dalších zde pěstovaných oborů (sociologie, andragogika, kulturní antropologie).

Tematicky se tvůrčí činnost FF v poslední době soustředila mj. na narativní biografie specifických cílových skupin sociální práce (Klimentová 2016), problematiku bezdomovectví (Kliment, Dočekal 2016), slyšící děti neslyšících rodičů (Klimentová et al. 2017), filozofické a etické souvislosti sociální práce (Jirásek, Veselský 2013),

truchlení a provázení (Špatenková et al. 2014), dobrovolnictví, humanitární pomoc, migrační kontrola, integrace migrantů a multikulturní soužití, domácí násilí, chudoba ve stáří, sociální práci s lidmi s odlišnou sexuální orientací, církevní sociální práce, zdravotní a mentální postižení, spirituální citlivost, aplikace na řešení zaměřené terapie.

Výsledky tvůrčí činnosti byly prezentovány na domácích i zahraničních konferencích (např. opakovaně na *European Conference for Social Work Research*, konferenci *Inclusive Europe Conference: Towards Inclusive Employment and Welfare Systems* pořádané šesti projekty 7. RP v Berlíně 2014 aj.), publikovány časopisecky doma (např. *Sociální práce/Sociálna práca*; *Sociologický časopis*) i v zahraničí (např. *European Journal of Social Work*, *British Journal of Social Work*), dále ve vědeckých sbornících a monografiích (výběr viz níže). Nezanedbatelná je také editorská činnost (např. SÝKOROVÁ, D., E. KLIMENTOVÁ. (Eds.) 2016. *Poverty and Social Work*. Ostrava: University of Ostrava, ERIS European Research Institute for Social Work). Pro naznačenou činnost byla získána podpora z externích (Norské fondy, Opem Society Fund) i interních zdrojů (bezdomovectví - Fond pro podporu vědecké činnosti FF UP, chudoba ve stáří - Studentská grantová soutěž). Aktuálně se UP prostřednictvím zapojení do sítě ERIS (viz níže) podílí na přípravě mezinárodního výzkumného projektu týkajícího se migrace, který bude usilovat o podporu v rámci Horizon 2020.

Příklady časopisů, kde jsou časopisecky publikovány výsledky tvůrčí činnosti:

- British Journal of Social Work
- Caritas et Veritas.
- Clinical Social Work;
- Contemporary European Studies;
- European Journal of Mental Health;
- European Journal of Social Work;
- Psychoterapie;
- Sociální práce / Sociálna práca;
- Sociologický časopis.

Příklady nakladatelství, kde jsou monograficky publikovány výsledky tvůrčí činnosti:

- Pavel Mervart;
- Portál;

- Univerzita Palackého.

Tvůrčí činnost v oblasti sociální práce by byla nemyslitelná bez spolupráce s dalšími subjekty typu výzkumných agentur (např. spolupráce při výzkumu domácího násilí se SocioFactor, s.r.o.), nestátních neziskových organizací (např. výzkum chudoby ve stáří ve spolupráci s Charitou Olomouc) atp. KSA FF UP a KKS CMTF jsou členy *Asociace vzdělavatelů v sociální práci*⁸³ (E. Klimentová, M. Votoupal, T. Matulayová, L. Novosád jsou členy konzultačních skupin). T. Matulayová (KKS CMTF) je v současnosti předsedkyní Výkonné rady této asociace. Pracoviště FF UP také nabízí prostor pro spolupráci a prezentaci tvůrčí činnosti jiných subjektů týkající se tematických okruhů v oblasti sociální práce. Připomeňme např. výstavu cyklu fotografií Jindřicha Štreita OBČANÉ v Galerii sociální fotografie při Katedře sociologie, andragogiky a kulturní antropologie (3.2.-11.4.2016)⁸⁴ či předchozí výstavu téhož autora Kde domov můj v listopadu a prosinci 2015.

Kvalita sociální práce rozvíjené na KSA FF UP a její tvůrčí potenciál je výrazně ovlivněn úzkou spoluprací se sekcemi katedry (sociologie, kulturní antropologie, andragogika). Rozvoj sociální práce jako oblasti vzdělávání spatřujeme v rozšíření okruhu spolupracujících organizací, v získání nových a diverzifikovaných zdrojů podpory tvůrčí činnosti a konečně trvalém využívání výsledků tvůrčí činnosti ve výuce sociální práce.

Byly řešeny vnitřní projekty z grantové soutěže Fondu pro podporu vědecké činnosti a z projektů specifického výzkumu, např.:

- Projekt *Využití reflektujících týmů při rozvoji poradenských dovedností studentů sociální práce* (2012); IGA Univerzita Palackého CMTF .
- Projekt *Inovace a propojení předmětů v rámci NMgr. oboru Charitativní a sociální práce, specializace: Sociální práce s rodinami* byl zaměřený na zkvalitnění výuky. Výsledkem projektu bylo zpracování studijních opor pro 8 povinných předmětů.
- Projekt *Dobrovolnictví v sociálních službách prizmatem vědy o sociální práci* (2016-2017).

⁸³ podrobnosti viz <https://www.asvsp.org/clenove/>

⁸⁴ podrobnosti viz https://www.ksoc.upol.cz/o_nas/galerie_socialni_fotografie.html

- Projekt *Profesionalizace a deprofesionalizace v praxi české sociální práce* (20017-2018).
- Vít Dočekal, Pavel Kliment: *Bezdomovectví v České republice*. Projekt navazuje na komparativní studii prof. Paula A. Tora o problematice bezdomovectví ve vyspělých státech (Británie, USA, Kanada, Belgie, Německo, Japonsko, Itálie aj.). Ověřená metodologie a metodika je zaměřena na výzkum zjevného a skrytého bezdomovství v ČR, jakož i vnímání sledovaného jevu z pohledu majoritní společnosti.
- Naděžda Špatenková: *Prožívání a zvládání signifikantní ztráty*.
- Dana Sýkorová (hl. řešitel Dušan Lužný): Integrovaný sociálně vědní výzkum, dílčí projekt *Stáří v chudobě*. Cílem dílčího projektu bylo porozumět životní situaci seniorů žijících v chudobě, identifikovat strategie zvládání chudoby a kontexty, v nichž jsou coping strategie užívány, resp. podmínky, které do užití strategií intervenují. Projekt se zaměřil na (1) chudobu ve stáří ve spojení s bezdomovstvím, (2) na roli formálního systému pomoci a podpory při řešení situace chudých, příp. chudobou ohrožených seniorů. Chudoba ve stáří byla zkoumána z pohledu seniorů a „profesionálů“, tj. sociálních pracovníků, pracovníků v sociálních službách, pracovníků úřadu práce apod.

Záměry do budoucna

Katedra křesťanské sociální práce CMTF bude v následujících letech rozvíjet badatelské aktivity i v dalších tématech jako je migrace, etika humanitární a rozvojové práce, evaluace humanitárních a rozvojových projektů. Nadále bude rozvíjet mezifakultní spolupráci (FZV, PřF UP, FF) ve výzkumu v tématu vysídlení, bezpečnosti a výzkumné reflexe pomoci v konfliktech a postkonfliktních situacích, a to i vzhledem k posílení katedry o dvě nové akademické pracovnice s mezinárodní zkušeností. Záměrem je i prohloubit existující spolupráci s Konsorciem nevládních organizací pracujících s migranty. V oblasti celoživotního vzdělávání připraví KKS CMTF další nabídky kurzů, zaměřených na výše uvedené témata. V období posledních dvou let se katedra křesťanské sociální práce více zaměřuje i na výzkum profesionalizace sociální práce. V partnerství s FF Univerzity Karlovy a s FSS Masarykovy Univerzity připravila žádost o grant pro TAČR, program ÉTA zaměřený právě na analýzu současného stavu profesionalizace sociální práce v ČR.

Do budoucna FF usiluje o rozvinutí dalších badatelských aktivit vztažených ke specifickým cílovým skupinám sociální práce, a to v úzké spolupráci s ostatními sekcemi katedry (sociologie, andragogika, kulturní antropologie). Důraz bude kladen na výstupy umožňující jejich uplatnění v praktickém výkonu sociální práce. To předpokládá navázání užší spolupráce s poskytovateli sociální práce a sociálních služeb tak, aby výzkumné aktivity katedry dokázaly odpovídat na jejich reálné potřeby. Cestou může být i posílení kontaktů s absolventy.

Dalšími otevřenými dveřmi pro rozvoj tvůrčí činnosti katedry v oblasti sociální práce je posílení mezinárodní spolupráce (nyní např. ERIS) a zapojení např. do vhodných srovnávacích studií.

Do budoucna bychom také ve spolupráce s ICV FF UP rádi rozšířili nabídku akreditovaných kursů pro stávající sociální pracovníky (v souladu se zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů mají zákonnou povinnost absolvovat 24 hodin vzdělávání ročně).

Dle Frascati manuálu oblast vzdělávání *Sociální práce* je začleněna jako část Sociologie, zmíněnou část tvůrčí činnosti na UP pokrývá následující disciplíny:

Pokryté vědní disciplíny			
Č.	DETAILED FORD	WOS Category	RIV (dominující vazba)
5.4 Sociology			
5403	Social topics (Women´s and gender studies; Social issues; Family studies; Social work)	SOCIAL WORK ⁸⁵	AO - Sociologie, demografie ⁸⁶

Nejúžnamnější aktivity v tvůrčí činnosti

Přehled řešených grantů a projektů			
Řešitel / Spoluřešitel	Názvy grantů a projektů získaných pro vědeckou, výzkumnou, uměleckou a další tvůrčí činnost v příslušné oblasti vzdělávání	Zdroj	Období
Dana Sýkorová	Šednoucí sourozenectví. Sociologická studie sourozenectví v pozdní dospělosti a stáří	GA ČR 17-07321S	2017-2019
Eva Klimentová	Anna (Narativní biografie romské pěstounky z rodu Sinti, longitudinální studie)	Norway Grants/Nadace Open Society	2015-2016

⁸⁵ Social Work – SSCI (případně tematicky blízké okruhy Sociology; Gerontology aj.)

⁸⁶ vzhledem k interdisciplinaritě vzdělávací oblasti jde také o AM - Pedagogika a školství, AE - Řízení, správa a administrativní, AA – Filosofie a náboženství, AN – Psychologie

		Fund Praha	
Eva Klimentová	Prevence a řešení domácího násilí jako kompetence sociálních pracovníků	Fond bilaterální pomoci (Dejme že(nám) šanci a norské fondy)	2016
Naděžda Špatenková	Situace LGBT osob v zařízeních poskytujících péči o seniory. Výzkum formou subdodávky projektu „Neviditelné menšiny – zviditelnění problematiky LGBT mládeže, rodin a seniorů“	EHP/Norwegian Fund č. p. 3710102	2015-2016
Dana Bilíková/Eva Klimentová	Zkvalitnění systému kombinované výuky na FF UP a inovace vybraných oborů v kombinované formě. ESF MŠMT (reg. č.: CZ.1.07/2.2.00/28.0069)	MŠMT	2012-2015
Květa Princová	EUPRHA – European Universities on Professionalization on Humanitarian Action	Erasmus Lifelong Learning Programme	2011–14
Květa Princová	EUHAP – European Humanitarian Action Partnership	Erasmus+	2014–17
Květa Princová	IwB – Integrace bez hranic	Erasmus+	2014–16
Peter Tavel	ROMSPIDO – Příprava romských dětí a dětí ze sociálně marginalizovaných skupin z olomouckého kraje a okolí na vzdělávání pomocí dobrovolnictví a se zohledněním spirituálních potřeb	OP VVV	2016–19
Miloš Votoupal	Inclusive Campus Life	Erasmus+	2016–19
Tatiana Matulayová	SLIHE –Service learning in higher education – fostering the third mission of uniersities and civic enagagment of students	Erasmus+ KA2	2017–20
Přehled řešených projektů a dalších aktivit v rámci spolupráce s praxí			
Pracoviště praxe	Název či popis projektu uskutečňovaného ve spolupráci s praxí	Období	
	Noc venku Olomouc (FF UP, Charita ČR, Sociofactor) Charitativní akce na podporu lidí bez domova	Od 2013 každoročně	
ELIM Hranice; Azylový dům pro ženy a matky s dětmi Vsetín	Metodické konzultace organizacím poskytujícím sociální služby (Eva Klimentová)	Od 2014	
Pracovní skupina MMR – Naděžda Špatenková členkou a první autorizovanou osobou v ČR pro Poradenství pro pozůstalé)	Podíl na přípravě profesních kvalifikací v pohřebnictví (Poradce pro pozůstalé, Doprovázení pozůstalých a umírajících, Řečník a obřadník apod. - bližší informace viz Národní soustava kvalifikací).	Od 2009	

Pracovní skupina MPSV ČR – Naděжда Špatenková	Pracovní skupina pro tvorbu doporučených postupů v sociálních službách v oblasti doprovázení umírajících a pozůstalých	Od 2017
Caritas Organization of Satu Mare Dioceses Association, Romania	Posílení kompetencí sociálních pracovníků v oblasti práce s migranty a menšinami	2014-2016
Centrum for Social Initiatives NADEZ, Skopje, Macedonia	Posílení kompetencí sociálních pracovníků v oblasti práce s migranty a menšinami	2014-2016
Education, Cultura y Solidaridad, Spain	Posílení kompetencí sociálních pracovníků v oblasti práce s migranty a menšinami	2014-2016
Education for an Interdependent World, Bruxelles, Belgium	Posílení kompetencí sociálních pracovníků v oblasti práce s migranty a menšinami	2014-2016
Dobrovolnické centrum UP	Dny dobrovolnictví UP	od 2016
Přehled zapojení do zahraničních a mezinárodních odborných organizací		
European Research Institute for Social Work (ERIS) – KSA je přidruženým členem; dříve byla zastoupena PhDr. Evou Klimentovou, Ph.D., nově RNDr. Markétou Seidlovou, Ph.D.		
Slovenská sociologická spoločnosť pri SAV, SR		

V domácím prostředí vzdělavatelů sociální práce získala dosud CMTF významné postavení v oblastech práce s migranty a menšinami, humanitarismu, dobrovolnictví. Mezinárodní přesah měly dosud aktivity směřující k prohloubení teologického profilu církevní sociální práce.

Publikační činnost pracovníků katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie v oblasti sociální práce se koncentruje zejména na témata spojená se specifickými cílovými skupinami sociální práce. To umožňuje nejen nabytí nového poznání, ale také poskytnutí potřebných podnětů pro kolegy z praxe sociální práce. Publikace určené zahraniční odborné veřejnosti poukazují na specifika sociální práce v České republice, a to zejména v kontextu toho, že jako postkomunistická země se vyrovnáváme nejen se současnými výzvami evropskými a globálními, ale také se zátěží totalitního dědictví, které se odráží v osudech jednotlivců i sociálních skupin. Toto je zvláště zřejmé například u osob bez domova (ztráta sociálních jistot spojených se zákonnou povinností pracovat, která byla zrušena po roce 1989) nebo u cílové skupiny

slyšících dětí neslyšících rodičů (rodiče nesoucí důsledky kolektivní výchovy v internátech pro děti s postižením od tří let věku). V dalších oblastech sociální práce doháníme zmeškané, kdy například profesní kvalifikace v pohřebnictví jsou v zahraničí již zažité, u nás je teprve budujeme (projekty a publikační činnost N. Špatenkové).

V posledních pěti letech akademičtí pracovníci katedry sociologie, andragogiky a kulturní antropologie soustřeďovali tematicky svoji tvůrčí činnost především na problematiku specifických cílových skupin sociální práce a práce s nimi, bezdomovectví a chudoby, jakož i filozofické a etické souvislosti sociální práce (podrobněji viz výše). Většina publikací se soustředila do knih, kapitol v knihách a časopiseckých článků. Ve vykazování publikační činnosti lze nalézt i příspěvky ve sbornících, které zde nebyly explicitně zařazeny. Řada výstupů souvisí s projektovou činností.

Přínosem pro rozvoj oboru byly výše uvedené projekty:

- **Anna (Narativní biografie romské pěstounky z rodu Sinti, longitudinální studie)**

Interdisciplinární výzkum vycházející ze sociální práce a sociální péče. Romská žena Anna převzala péči o děti svého příbuzného, které byly v nukleární rodině v batolecím věku zanedbávány a sexuálně zneužívány. Péče Anny o děti trvala několik let bez vědomí státních institucí, později se Anna stala jejich pěstounkou. Případová studie ukazuje specifické strategie Anny k ochraně zájmů dětí a naplnění jejich potřeb. Tyto strategie jsou modelovány její etnicitou, gender, výchovou a zkušenostmi. V současné době jsou děti zletilé a plně funkční v majoritní společnosti.

Cílem projektu bylo vytvoření případové studie života Anny, která umožní čtenáři poznat její životní strategie a profesní strategie zúčastněných pracovníků. Výstupy projektu mohou být nástrojem podpory inkluze Romů do majoritní společnosti, cílovou skupinou jsou pomáhající pracovníci. Biografie Anny má potenciál nabourávat stereotypy a předsudky spojené s její etnickou příslušností a gender, současně téma poukazuje na Anninu sílu a odhodlání organicky propojit kulturu své komunity s požadavky a oprávněnými očekáváními majoritní společnosti.

- **Prevence a řešení domácího násilí jako kompetence sociálních pracovníků**

Vzdělávací pobyt v norském Oslu u organizace Alternativ til Vold (Alternativa proti násilí) a norského ombudsmana. Alternativ til Vold pracuje s pachateli násilí v blízkých vztazích, oběťmi a svědky domácího násilí. Vzdělávací pobyt byl ukončen certifikací hlavní řešitelky projektu ke školení školitelů v práci s edukačním filmem Zuřivec, který je používán v rámci prevence, detekce a řešení domácího násilí.

- **Situace LGBT osob v zařízeních poskytujících péči o seniory. Výzkum formou subdodávky projektu „Neviditelné menšiny – zviditelnění problematiky LGBT mládeže, rodin a seniorů“**

Výzkum otevírá diskusi o situaci LGBT seniorů/rek v české společnosti, identifikuje představy a očekávání LGBT seniorů/rek a také připravenost institucí poskytovat tzv. LGBT friendly péči. Otázky, kterým se věnoval, doposud nebyly v České republice podloženy žádným relevantním empirickým výzkumem.

- **Zkvalitnění systému kombinované výuky na FF UP a inovace vybraných oborů v kombinované formě.**

Projekt je zaměřen na vytvoření a zpracování komplexní metodiky distančního vzdělávání a zkvalitnění realizace kombinované formy studia na FF UP. Druhým stěžejním cílem projektu je inovace obsahu stávajících akreditovaných oborů v kombinované formě navazující na požadavky praxe a znalostní ekonomiky (e-learning, příprava výukových materiálů, atd.).

Projekt se systémově zaměřuje na komplexní zajištění realizace kombinované formy na FF UP. Inovace studijních obsahů se bude týkat jednooborových bakalářských oborů – Sociální práce, Andragogika v profilace na personální management, Muzikologie, dvouoborového bakalářského studia – Divadelní a Filmová věda a jednooborového magisterského studia – Andragogika.

K nejvýznamnějším aktivitám v českém a mezinárodním kontextu patří ty, které představují výsledky vlastního výzkumu, případně seznamují zahraniční odbornou veřejnost se systémem fungování sociální práce v ČR. Konkrétně jde o texty v anglicky vydávaných odborných časopisech (většinou s IF) či kolektivních monografiích:

- [JIRÁSEK, I., P. VESELSKÝ. 2013. The Understanding of Death in Social Work in the Czech Republic during the Socialist Era and in the Era of Consumerism through Heidegger's Authenticity. *British Journal of Social Work*, 43\(2\): 394-410. \(WoS, IF2016 = 1,103; citováno ve WoS časopise\)](#)
- [KLIMENTOVIČOVÁ, E., K. THELENOVÁ, K. 2014. Welfare state and social work in Czech Republic after the fall of Communism. *ERIS Web Journal*, 5\(1\): 40–53. \(citace v polském časopise z databáze ERIH+\)](#)
- [KLIMENTOVIČOVÁ, E., V. DOČEKAL, K. HYNKOVÁ. 2017. Hearing children of deaf parents – a new social work client group? *European Journal of Social Work*, DOI: 10.1080/13691457.2017.1320527. \(WoS, IF2016 = 0,615\)](#)
- SÝKOROVÁ, Dana; KLIMENTOVIČOVÁ, Eva. (2016) Poverty in Old Age in the Czech Republic from the Perspective of Helping Professions. In. SÝKOROVÁ, Dana; KLIMENTOVIČOVÁ, Eva. (Eds.) *Poverty and Social Work*. Ostrava: University of Ostrava, ERIS European Research Institute for Social Work. s. 163–194 .

V domácím kontextu patří k nejvýznamnějším autorské monografie a publikace v domácích impaktovaných časopisech:

- FAFEJTA, M. 2016. *Sexualita a sexuální identita: Sociální povaha přirozenosti*. Praha: Portál. (Čestné uznání rektora UP 2016)
- [KLIMENT, P., V. DOČEKAL. 2016. *Pohled na bezdomovectví v České republice*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci. 124 str. ISBN 9788024450070 \(První aplikace výzkumné metodiky prof. Paula A. Tora, ředitele Research Group on Homelessness and Poverty a profesora Wayne State University\)](#)
- [KLIMENTOVIČOVÁ, E. 2016. *Anna*. Olomouc: Vydavatelství Univerzity Palackého v Olomouci. 117 s. ISBN 978-80-244-5004-9](#)
- [SÝKOROVÁ, D. 2016. Sociální role chudého stáří. *Sociologický časopis / Czech Sociological Review*, 52\(1\): 27–52. \(WoS, IF2016 = 0,143; citace ve WoS\)](#)
- ŠPATENKOVÁ, N. et al. 2014. *O posledních věcech člověka. Vybrané kapitoly z thanatologie*. Praha: Galén. (viz [recenze v Sociální práci/Sociální práce](#))
- TOPINKA, DANIEL. (ed.) 2016. *Domácí násilí z perspektivy aplikovaného výzkumu. Základní fakta a výsledky*. Ostrava: SocioFactor s. r. o. s.

Základním cílem účasti v asociaci ASVSP je zvyšování odborné kvality vzdělávání v sociální práci v ČR. Dlouhodobým cílem ASVSP a jejich členů je zkvalitňovat vzdělávání v sociální práci a přispívat tím ke zdokonalování nabídky a výkonu služeb sociální práce v České republice. Za rozhodující nástroj dosahování uvedeného cíle považují členové ASVSP vytváření Minimálních standardů vzdělávání v sociální práci a vydávání časopisu Sociální práce/Sociálna práca – jediného odborného časopisu v sociální práci v ČR i na Slovensku. Jádrem činnosti Asociace je vydávání časopisu, vytváření a inovace standardů, podpora členů při jejich realizaci a kontrola jejich dodržování na školách, které jsou členy ASVSP.

Zapojení FF a CMTF do činnosti ASVSP umožňuje ovlivňovat nastavení kvality vzdělání v sociální práci, spolupráci s dalšími školami vzdělávajícími sociální pracovníky, účast na společných aktivitách (konzultace, hostující přednášející, inspirace k výzkumné práci, informace o nových publikacích).

Personální zabezpečení

Oblast vzdělávání je na CMTF v současné době personálně zabezpečená se zárukou jejího rozvoje, jež zajišťuje současná vedoucí katedry doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, Ph.D. Po personální stránce byl tým doplněn o tři nové akademické pracovníky s mimořádnou mezinárodní zkušeností. V současnosti je katedra křesťanské sociální práce složena s akademických pracovníků s hodností Ph.D. z různých vědných oborů (od sociální práce, přes psychologii, sociologii, teologii, pedagogiku, speciální pedagogiku, politologii, mezinárodní a rozvojová studia). Výjimečné je složení katedry a to nejenom z hlediska oborového zaměření, ale z hlediska státní příslušnosti. Tři členové katedry jsou akademickými pracovníky s cizím státním občanstvím. Uváděné personální složení usnadňuje interdisciplinární a kolaborativní přístup, rozvoj a prohlubování mezinárodní spolupráce jak ve výzkumu, tak ve vzdělávání.

V případě oblasti Sociální práce realizované na Filozofické fakultě je v současnosti bakalářský stupeň pokryt profesory, docenty a odbornými asistenty. Ve výuce oblasti sociální práce spolupracuje s oblastí *Neučitelská pedagogika*, *Psychologie* a *Sociologie*. Obor je primárně realizován v kombinované formě studia na KSA. V případě realizace oboru v prezenční formě studia by bylo třeba obor posílit. Věková struktura pracoviště je optimální a je třeba ji sledovat do budoucna. Disciplína sociální práce je z větší části personálně zabezpečena kmenovými vyučujícími KSA, kteří mají vzdělání odpovídající garanci předmětů v Bc. studiu (minimálně Ph.D.).

Vzdělávací i tvůrčí činnost je zabezpečena kmenovými zaměstnanci univerzity. Na výuce specializovaných předmětů se podílí formou DPP odborníci z praxe v rámci doplňujících či úzce specializovaných přednášek. Řada dalších spolupracovníků se podílí na vedení studentů v rámci odborné supervidované praxe.

Mezinárodní působení

Vývoj mezinárodních mobilit

Přehled mobilit				
	počet výjezdů studentů	počet přijatých studentů	počet výjezdů akademických pracovníků	počet přijatých akademických pracovníků
2012	0	0	15	8
2013	21	5	10	5
2014	39	0	16	2
2015	41	5	18	5
2016	47	1	11	12

Důraz na zahraniční praxe a stáže v sociálních a humanitárních zařízeních je pro tuto oblast vzdělávání stěžejní. Mezinárodní mobility studentů a akademických pracovníků v této oblasti vzdělávání si v uplynulých pěti letech udržují standardní kvantitu, přičemž kolísání čísel v tabulce je dáno rozdíly v metodice hodnocení a sběru dat v jednotlivých letech. Vzhledem k povaze studovaných oborů, které jsou zaměřeny na sociální práci, studenti CMTF vyjíždějí především na zahraniční praxe a stáže, naopak na FF vzhledem k formě studia nebyly studentské mobility realizovány. Individuální jednání se studenty při přípravě mobilitních dokumentů (Learning agreement a obdobné) umožňuje vytvořit studijní program mobility s ohledem na studijní plán domovské instituce, přičemž všechny kredity získané na zahraniční vysoké škole je možné uznat na CMTF. Začleňování mobilit do studijních plánů v rámci předmětové nabídky je uskutečňováno v povinně volitelných a volitelných předmětech.

Další mezinárodní působení

Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie je přidruženým členem ERIS – Evropského výzkumného institutu sociální práce. ERIS je univerzitní institut Ostravské univerzity spolupracující se šesti evropskými univerzitami ve Finsku,

Francii, Německu, Slovensku, Velké Británii a ostatními přidruženými členy po celé Evropě. V rámci ERIS byly publikovány následující publikace (+ editorská činnost):

- KLIMENTOVIČ, EVA; THELENOVIČ, KATEŘINA. (2014) Welfare state and social work in Czech republic after the fall of Communism. ERIS Web Journal, 1804-0454, 2014, pp. 40–53.⁸⁷
- SÝKOROVÁ, Dana; KLIMENTOVIČ, Eva. (2016) Poverty in Old Age in the Czech Republic from the Perspective of Helping Professions. In. SÝKOROVÁ, Dana; KLIMENTOVIČ, Eva. (Eds.) Poverty and Social Work. Ostrava: University of Ostrava, ERIS European Research Institute for Social Work. s. 163–194 . ISBN 978-80-7464-891-5.

Aktuálně se katedra prostřednictvím zapojení do sítě ERIS podílí na přípravě mezinárodního výzkumného projektu týkajícího se migrace, který bude usilovat o podporu v rámci Horizon 2020.

Strategie dalšího rozvoje

Z hlediska strategie rozvoje mezinárodní spolupráce v této oblasti na CMTF je zásadní rozvoj zahraničních praxí a stáží i studijních pobytů v navazujícím magisterském studiu. Na FF jsou další možnosti rozvoje jen limitované, vzhledem ke skutečnosti, že jsou zde vzdělávání sociální pracovníci v profesním vzdělávání v bakalářském stupni a kombinované formě. Nadále zde bude rozvíjena spolupráce s ERIS a podporovány mobility vyučujících v programech typu Erasmus+. V dlouhodobém záměru je plánováno zapojení do tematicky vhodných srovnávacích studií.

Spolupráce s praxí

Na oborech realizovaných v oblasti vzdělávání *Sociální práce* je praktická výuka realizována formou supervizí v organizacích, kde studenti získávají orientaci a praktické zkušenosti v dané oblasti vzdělávání v supervizním týmu. Odborná praxe navazuje na získané teoretické znalosti, ke konci studia bývají praxe zaměřeny dle profilace studentů, zejména s ohledem na zájem budoucího uplatnění a tématu absolventské práce. Studentské praxe jsou zaměřeny na prověřování teoretických znalostí a jejich prohloubení a aplikaci při vytváření projektů, získávání zdrojů, monitoringu, evaluacích, výzkumu a poradenství, jakožto i vybraných metod a technik

⁸⁷ dostupné z: <http://periodika.osu.cz/eris/dok/2014-01/4-klimentova-welfare-state-social-work.pdf>
Univerzita Palackého v Olomouci | Křížkovského 8 | 779 00 Olomouc
www.upol.cz Stránka 22

supervize. Odborné praxe je rovněž možné absolvovat v zahraničí, přičemž u některých oborů se jedná o povinnost absolvovat alespoň část této v zahraničí. Studenti si mohou vybrat převážně z evropských zemí, mohou však také své zkušenosti získávat v zemích blízkého, ale i dálného východu či afrických zemích, USA a Mexiku.

Praxe se konají v centrálních velkých humanitárních organizací a/nebo v institucích sociální pomoci podle zaměření zvolené specializace. Spolupráce mezi univerzitou a jednotlivými organizacemi a institucemi je dlouhodobá. Obsah praxe studentů je dopředu vyjednáno a studenta během praxe doprovázejí tutor a mentor – jeden na katedře a druhý na pracovišti, kde praxe probíhá. Praktická výuka spočívá v řešení konkrétních problémů. Poskytuje studentům možnost podílet se na projektové činnosti daného zařízení, případně na výzkumném projektu, či vést vlastní výzkum. K praxi je studentům poskytována supervize, která reflektuje jejich zkušenosti získané v praxi, podněcuje zodpovědnosti za vlastní proces učení, pomáhá jim při řešení problémů spojených s profesní identitou či s rozpory mezi hlásanými a projevovanými etickými postoji. Tato supervize dále studenty konfrontuje s různorodostí jednotlivých pojetí náplně a metod sociální práce, se srovnáním kontrolních a pomáhajících aspektů této role a v neposlední řadě s vlivem společenských norem a sociální politiky na osudy konkrétních klientů.

Tato vzájemná spolupráce přispívá jak k reálnému poznání pracovišť, na kterých mohou být budoucí absolventi studia zaměstnání, tak i ke kritické reflexi zkušeností z praxe v akademickém prostředí.

Navázána je spolupráce s širokou škálou partnerů, přičemž především v bakalářských programech realizovaných ve spolupráci s CARITAS - VOŠ sociální, zajišťuje praxe právě tento partner, který má k tomuto účelu vytvořené Středisko praktického vzdělávání. Je zpracována a průběžně zkvalitňována metodika s názvem „Průvodce praktickým vzděláváním na CARITAS - VOŠ sociální Olomouc“ (včetně jeho zkrácených verzí v anglickém jazyce), který má sloužit jako nástroj pro seznámení se se systémem realizace odborných praxí. Publikace je určena zejména studentům denního i dálkového studia, sekundárně však také mentorům (pracovníkům z praxe) a tutorům (vyučujícím věnujícím se odborným praxím), případně supervizorům. CARITAS – VOŠ sociální pravidelně pořádá pro mentory – pracovníky z praxe – vzdělávací akce. Studentům a mentorům na pracovištích praxe je k dispozici metodika jako nástroj seznámení se systémem realizace odborných praxí.

Spolupráce je dále navázána s následujícími partnery:

- Arcidiecézní charita;
- Armáda spásy;
- Association of Solidarity with Asylum Seekers and Migrants (Turecko);
- Benediktus z.s., Chotěboř;
- Caritas Srbije;
- CIC – Centrum pro integraci cizinců, o.p.s.;
- Český západ, o.p.s.;
- Člověk v tísni, o.p.s.;
- DC 90, o.p.s., Olomouc – Topolany;
- Diakonie Českobratrské církve evangelické, Středisko humanitární a rozvojové spolupráce;
- Diecézní charita ostravsko-opavská, Středisko sociální aktivizace Horizont; Vesnička soužití;
- Domov pro seniory Tovačov, p. o.;
- Domov seniorů POHODA Chválkovice, p.o.;
- Domov svaté Alžběty, Konvent sester alžbětinek v Jablunkově;
- Dům pokojného stáří sv. Anny Velká Bystřice;
- Fakultní nemocnice Olomouc, odd. Geriatrie;
- Charita ČR;
- Charita Olomouc, Prostějov, Šternberk, Zábřeh, Opava;
- IOM – Mezinárodní organizace pro migraci;
- ISIS – občanské sdružení pro pomoc náhradním rodinám, z.s.;
- Jesuit Refugee Service Europe (Malta);
- Jesuit Refugee Service South Asia (India);
- Klíč - centrum sociálních služeb, p.o.;
- La Strada Česká republika, o.p.s.;
- Magistrát města Olomouce;
- Maltéžská pomoc, o.p.s.;
- META, o.p.s. – Společnost pro příležitosti mladých migrantů;
- NADĚJE, pobočka Zlín, Dům pokojného stáří;
- Nepal Christian Relief Services;
- Oblastní charita Červený Kostelec, Přerov;

- ONŽ – pomoc a poradenství pro ženy a dívky z.s., Poradna pro ženy a dívky Olomouc;
- OPU – Organizace pro pomoc uprchlíkům;
- Poradna pro integraci, Praha;
- Poradna pro občanství / Občanská a lidská práva, Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi;
- Refugee volunteers of Izmir (Turecko);
- Sdružení pro integraci a migraci;
- SOZE – Sdružení občanů zabývajících se emigranty, pobočka Olomouc;
- Společnost Podané ruce, o.p.s.;
- Společnost pro ranou péči z.s., Středisko rané péče SPRP Olomouc, Pracoviště pro rodiny s dětmi se zrakovým a kombinovaným postižením;
- Spolek TREND vozíčkářů Olomouc;
- Správa uprchlických zařízení MV ČR;
- Příjímací středisko Zastávka u Brna, CPIC ve všech krajích ČR;
- Středisko sociální prevence Olomouc, p.o.;
- Thanapara Swallows Development Society (Bangladěš);
- Úřad práce ČR, Krajská pobočka v Olomouci;
- Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí;
- Vincentinum, poskytovatel sociálních služeb Šternberk, p.o.;
- Vojenská nemocnice Olomouc;
- z.s. InternetPoradna.cz , Olomouc.

Další spolupráce s praxí je realizována formou pestré škály přednášek, ke kterým jsou na akademickou půdu zváni sociální pracovníci z praxe. Příkladem jsou přednášky pracovníků P-Centra, Psychiatrické léčebny Šternberk, Elva-help a další. Zejména v bakalářských studijních programech je část výuky realizována tuzemskými a zahraničními odborníky z praxe, jejichž podíl se blíží 25 % z celkového počtu předmětů. V rámci seminářů a cvičení navštěvují studenti různá pracoviště sociálních služeb a sociální práce, například Vincentinum Šternberk, Tyfloservis Olomouc, Domov pro seniory Pohoda Chválkovice, Věznice Kuřim a další.

V rámci různých projektů pracovníci UP spolupracují s kolegy z praxe, příkladem je metodická podpora E. Klimentové v organizacích ELIM Hranice, Náruč dětem a další.

Další formou spolupráce s praxí je příprava a realizace odborných konferencí a seminářů. Od roku 2012 je takovým příkladem spolupráce při organizaci *Humanitárního kongresu*⁸⁸, jedná se o mezinárodní platformu pro výměnu zkušeností, informací a nápadů, které se týkají humanitární pomoci. Kongresu se pravidelně zúčastňují přední odborníci z nevládních a humanitárních organizací, vysokých škol a médií a vyměňují si mezi sebou zkušenosti, informace a nápady. V roce 2013 se *Humanitární kongres* konal právě v Olomouci. Dalším příkladem je konference *Zdravotní postižení v kontextu sociální práce* (2016,2017). Dále Katedra křesťanské sociální práce CMTF ve spolupráci s Hasičským záchranným sborem Olomouckého kraje, Magistrátem Města Olomouc a s Fakultou zdravotnických věd organizuje prakticky zaměřenou Letní školu humanitární pomoci, jejíž součástí je mj. simulace humanitární akce.

Unikátní formou spolupráce s praxí je spolupráce v oblasti managementu a výzkumu dobrovolnictví. S podporou projektu *Příprava romských dětí ze sociálně marginalizovaných skupin z Olomouckého kraje a okolí na vzdělávání pomocí dobrovolnictví a se zohledněním spirituálních potřeb* a vedení UP vzniklo v regionu V4 výjimečné Dobrovolnické centrum UP. Katedra křesťanské sociální práce iniciovala jeho vznik s cílem zvýšit angažovanost studentů zejména v neziskových organizacích, které poskytují sociální služby. S danými organizacemi má katedra dlouhodobou smluvní spolupráci. Pro zařazení do této formy spolupráce organizace prokazují naplnění standardů kvality managementu dobrovolnictví.

Novou formou spolupráce s praxí je zavádění vyučovací koncepce Service Learning („učení službou“). Jde o rozšířenou vyučovací koncepci v mnoha zemích světa v oblasti vysokoškolského vzdělávání sociálních pracovníků, která ale není v ČR doposud uplatňována. Service Learning se odpoutává od tradičního vzdělávání v posluchárnách a přináší jej do skutečného života, kde podporuje integraci studentů a pedagogů s reálnými členy komunit za účelem naplnění jejich priorit a vizí. V rámci vzájemné participace všech dochází nejen k akademickému růstu u studentů, ale také osobnostnímu růstu všech na základě hodnot jako jsou rovnost, solidarita, udržitelnost, spolupráce atd. Tato vyučovací koncepce klade důraz na reflexi, kontext, reciprocitu a zplnomocnění. Katedra křesťanské sociální práce zatím nabízí jenom parciální využití této koncepce ve vybraných předmětech s cílem získat zkušenosti

⁸⁸ podrobnosti viz <http://www.humanitarnikongres.cz/>
Univerzita Palackého v Olomouci | Křížkovského 8 | 779 00 Olomouc
www.upol.cz

a vypracovat jedinečnou metodiku pro potřeby vzdělávání. V nově připravovaných akreditačních spisech již navrhuje komplexní zavedení této vyučovací koncepce do navazujícího magisterského programu v prezenční formě. Na podporu této zásadní inovace využije mimo jiné zkušenosti získané v rámci strategického partnerství v novém projektu KA203 Erasmus+ *Service learning in higher education – fostering the third mission of universities and civic engagement of students*.